

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Loiu

Aurkibidea

Udalerria: Loiu

Sarrera

Bizkaiko barnealdean eta erdialdean eta Txorierriko eskualdean dagoen udalerria da. Eskualde hau, behinola landa izaera hutsa zuena, hirurogeiko hamarkadatik hona inguruan izandako industria hazkuntzaren zabalgunen naturala bilakatu da; urte haietatik Aireportuaren azpiegitura dauka bertan. Iparraldetik Laukiz eta Gatika udalerriek mugatzen dute, ekialdetik Erandiok, hegoaldetik Sondikak eta Zamudiok eta mendebaldetik Deriok eta Mungiak. Zabaloetxe auzo nagusia eta herrigunea da, udaletxea barne hartzen duena, eta beste bi auzo handiak Elotxelerri eta Lauroeta dira.

- **Biztanleak:** 2.200
- **Euskaldunak:** %47,83

Ahotsak.eus-eko datu orokorrak

- Hizlariak: **4**
- Zintak: **5**
- Pasarteak: **12**
- Transkribatutakoak: **1**
- Audioak: **0**
- Bideoak: **12**

Proiektuak

- Dialektologia-EHU
- Euskal Herriko Ahotsak
- Tximintx euskara elkarte
- UEU Udako Euskal Unibertsitatea

Hizlariak

Kepa Altonaga Sustatxa (1958)

Biologian doktorea da, UEUko zuzendaria izan zen 1991-1996 urte bitartean.

Pantxike Elordui Uriarte *Pantxi* (1925)

Loiuko Zamarripa auzoan jaio zen 1925ean. Aita Sondikako lñerratza auzokoa zen eta ama Loiu bertakoa. Zamarripa baserrian jaio eta bizi izan da beti eta sei neba-arrebatatik gazteena izan zen. Eskolara bakarrik bi urtez joan zen arren, bere maistra izan zen [Polixene Trabudua](#)ren oroitzapen oso onak zeuzkan. Bederatzi urte zituela, amak eskolatik atera zuen berarekin Bilboko merkatu-plazan bendeja saltzen laguntzeko eta horretan ibili zen ezkondu zen arte. Asuko domeketako erromerian ezagutu zuen gizona eta 27 urte zituela berarekin ezkondu zen eta bi seme-alaba izan zituzten. Gizonak 51 urte zituela, alargun geratu zen, baina etxekoen laguntzarekin aurrera egitea lortu zuen.

Mari Gaztañaga Gaztañaga (1923-2019)

Loiun jaio zen. Gurasoak ere Loiukoak zituen. Larrakoetxe eskolara joan zen hamar urtera arte. Ama gaixotu zitzairen eta zaindu egin behar izan zuen. Sei anai-arreba ziren. Lehengusua (neba berarentzako) eta neba nagusia, guda garaian preso egon ziren. Etxean lan asko egindakoa da: arropa garbitzen, ama zaintzen, soroan, behiak jagoten... Gudan hegazkinak bere etxe gainetik pasatzen ziren eta kanposantuko fusilamenduak etxetik entzuten zituzten.

Jesusa Urrutikoetxea Mentxaka (1921)

Loiun jaio zen, Goitiko auzoan. Aita Loiukoa zuen eta ama Gatikakoa. 6 neba-arreba izan ziren. Loiuko eskolara oso gustura joan zen. Etxean egiten zuen behar: soroan, behiak jagoten eta eguneroko lana egiten. Esnea auzotik saltzen zuen. Ezkondu ostean, etxean lan egiten jarraitu zuen eta senarrak fabrikari.

Pasarteak gaika

Herri honetan landu eta transkribatu diren pasarteak, gaika antolatuta.

1. Politika

1.1. Sondikako Escuela Vascan ikasi zuen

- **Hizlaria(k):** Elordui Uriarte, Pantonxike
- **Elkarrizketatzailea(k):** Gonzalez, Andere
- **Erref:** LOI-005/013
- **Iraupena:** 0:04:32. **Hasi:** 00:23:48. **Bukatu:** 00:28:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai
- **Gaia(k):**
 - Politika » Euskara eta politika
 - Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- **Laburpena:** Gazte-gaztetan utzi zuen eskola, plazara hasteko. Zortzi urterekin hasi zen eskolara, eta hamaika egin barik atera zuen amak, azokara joateko berarekin. Sondikara, Escuela Vascara joaten ziren; Polixene Trabudua zen irakaslea eta euskaraz ikasten zuten. Nebak salaketak izan zituen; baina ahizpa esne-saltzaileek ezagutzen zituzten Bilboko militarrek, eta horien bitartez salbatu zuten neba.

Transkripzioa

-Hortik jarraitu baiño ariñau, preguntatu nahi dutsut ia eskola...

-Ai, eskolara! Eskolara ibili nintzen ni, baie, ia... gazte-gaztetik itxi nendun eskolea nik eta... Nire ahizte bai, hamalau urte, baie nik e, ordun e, hasi nintzen zeozter ikesten eta, atara ostien eskolatik eta... Nire amak e... plazara, beragaz. Bera hain zan, delikadie izen zan, eta koiteduk ba, bakizu.

-Asi ke, orduen, itxoin... Asi ke, orduen eskolara zenbat urtegaz sartu ziñen?

-Sartu, ba zortzi edo halan. Ta hamar, hamaka urtegaz ia, hamaka urte ein barik.

-Bueno, ba zeuzer bai ein ziñun, ez?

-Bueno, bai...

-Eta eskola nun zegoen hamen?

-Gu joaten gintzen Eskola Vascara, Sondikera. Polixene Trabudua.

-Ta zer zan hori, Eskola Vasca edo?

-Eskola Vasca, Polixene Trabudua, euskeraz.

-Eta nun zegoen?

-Ba, Sondiken. Hori eskola izen zan, han, estaziñoan ondon; apurtxu bet alborau.

-Eta nok hasi eban? Ze, hor epokan...euskeraz berba ein ahal zan?

-Bai, baie badiñotsut, ni, ordun, ia gero ez, gero, obligau eiten zeurien. Euskera eiten [...] kartzelara. Bai. Eta nik galdu nendun euskerea asko horrexegaitik. Nire, nire... zelan esaten da? anaia... egon zan, ba, denuntzikaz eta holan, eta nire ahiztek eroaten zebien Bilbora esnea, ta militarrek, haiek, ezetu guri zelangok garizen eta harek salba, harekaz berbaz erderaz ta erderaz ta erderaz, ta gero..

-Klaro, klaro. Ze zuk orduen eskolan euskeraz e?

-Bai.

-Eta maistrak eta maisuk eta...

-Maistrea ixen zan hori, Polixene, Polixene Trabudua.

-Ta ona zan?

-Bai. Sondikeko ixen zan bera. Ona maistrea.

-Ta ze akordu dekozu eskolakue?

-Eskolakue? Ba lagunak euki ninduzen eta haulan...

-Goizetan jungo ziñien, ezta? Edo...

-Bai.

-Ta hor egun guztidxe egoten ziñien edo ez, buelta etzera? Zelan eitten zenduen?
-Ez. Arrastien, gero eguerdin etorri etzera, ta arrastien bardin.
-Eta libruak eta?
-Bai, bai. Badiñotsut nik [...] ia hasi nintzenen apurtxu bet ia zertzen ikesiteko, itxi.

Transkripziorik gabeko pasarteak

Ondorengo pasarteak gaika landuta eta kodifikatuta daude, baina oraindik transkribatu gabe.

1. Erriberako plazan saltzen zituen ortuariak (LOI-005/003)

Solo asko daukate etxe inguruan. Hantxe egiten zuen aitak lan, eta bera plazara joaten zen bendeja (ortuariak) saltzera. Erriberako plazan, Bilbon, zuen postua. Auzoko baten furgonetan eramaten zituzten hainbat baserritarren ortuariak Bilbora.

2. Bilbora esnea edo ortuariak saltzera (LOI-005/004)

Etxean bost neska eta mutil bat izan ziren, bera gazteena. Ahizpa bat esnea saltzera joaten zen Bilbora. Beste ahizpa bat etxez etxe jostera. Bera amarekin hasi zen bendeja (ortuariak) saltzen, gero bakarrik.

3. Ametsetan piper-zakuak falta (LOI-005/006)

Hamalau-hamabost urterekin hasi zen plazara. Tomateak, piperrak, lekak, zerbak eta abar eramaten zituzten. Orain ere ametsetan egiten du garai hartako arazoekin.

4. Erriberako plazako postua (LOI-005/008)

Postu finkoa zuten Erriberako plazan. "Kargeroak" (zama goiko solairuetara igotzeko gizonak) egoten ziren itxaroten, eta haiek igotzen zuten saldu beharrekoa.

5. Sondikatik hurbil, baina Loiu da (LOI-005/009)

Ordu bata eta erdietan edo, itzultzen zen Bilbotik Asuara trenean, eta handik etxera. Zangroiz da Pantxikeren auzoa; euren etxea Loiuko udalekoa da. Hurbil dago Sondikako muga.

6. Santa Luzia, Loiuko jai handia (LOI-005/010)

Santa Luzia zen Loiuko jai handia; San Pedro ere ospatzen zuten. San Juan, Sondikakoa. Gaztea zela, jende asko elkartzen zen jaietan, karrozak egoten ziren. Bera goizean azokara joaten zen, baina arratsaldean erromeriara. Orain dena etxez beteta dago, baina antzina landa bat zen jai gunea.

7. Dena salduta etxera (LOI-005/011)

Bilboko plazara eramaten zuen guztia saltzen zuen. Hortik bizi ziren. Irabazitakoa aprobeixatu eta ez zegoenerako gorde behar zen.

8. Soineko zuria jaietarako (LOI-005/012)

Asteguneko arropa eta jaietakoa ezberdinak ziren. Ahizpak egin zion jaietarako soinekkoa. Prakarik ez zen janzten orduan. Plazara mantala eramaten zuten. Ez zuten buruko zapirik erabiltzen.

9. Taben jolasa (LOI-005/015)

Tabetan jolasten zuten; etxeko artxoaren hezurak ziren tabak. Nola jolasten zuten azaltzen du. Auzoko lagunekin jolasten zuten. Kanikak ere izaten zituzten. Sokan ere saltatzen zuten.

10. Senarrak egiten zuen baratzeko lana (LOI-005/017)

Gazte-gaztetan, hamalau-hamabost urterekin, hasi zen bakarrik Bilboko plazara joaten. Alargundu zenean, utzi zioten soloa lantzeari eta galdu zen soloko dena.

11. Dantzak ezagutu zuen senarra (LOI-005/018)

Sondikakoa izan zen senarra. Asuako dantzaldira joaten ziren domeketan. Han, balkoian bozgorailuak jarrita egiten zuten dantzak.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-10-05

CC-by-sa | Ahotsak.eus
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com